

REGERINGEN

Regeringsbeslut

II:6

2014-03-27

S2014/2933/FST (delvis)

Socialdepartementet

Kammarkollegiet
Box 22018
103 15 Stockholm

Uppdrag att fördela medel för en satsning för förbättrade stöd- och behandlingsinsatser vid omhändertagande av berusade personer

3 bilagor

Regeringens beslut

Regeringen ger Kammarkollegiet i uppdrag att under 2014 fördela 35 000 000 kronor för att stödja ett lokalt och regionalt utvecklingsarbete med syfte att öka den medicinska säkerheten och förbättra omvårdnaden om personer som omhändertas enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer, förkortad LOB. Uppdraget ingår i en treårig satsning under perioden 2014–2016. Medlen ska fördelas i enlighet med *bilaga 1*.

Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 5 Övriga utvecklingsmedel. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Medlen ska rekvireras senast den 1 december 2014. Medlen ska fördelas efter rekvisition utan ansökningsförfarande. Den blankett som ska användas för rekvisition biläggs detta beslut, *bilaga 2*. En slutrapport ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2015. Medel som inte förbrukats under 2014 ska återbetalas till Kammarkollegiet senast samma datum. Rapporten och återbetalningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

De organ som räknas upp i bilagan och som rekvirerat medel ska senast 31 mars 2015 lämna en partsgemensam redovisning av genomförda åtgärder till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Anvisningar för denna redovisning framgår under rubriken Ärendet. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

I övrigt gäller de villkor som anges i Allmänna villkor för bidrag till föreningar, stiftelser, m.fl., se *bilaga 3*. Blankett för slutrapportering finns på regeringens hemsida under Regeringen och departement/Om Regerings-

kansliet/Bidrag till föreningar, stiftelser eller internationella organisationer.

Bakgrund

Missbruksutredningen (S 2008:04) behandlade frågan om omhändertagande av berusade personer enligt LOB i sitt slutbetänkande Bättre insatser vid missbruk och beroende (SOU 2011:35). Utredningen konstaterade att endast nio procent av de som omhändertas förs till sjukvårdsinrättning. I de fall en person har behov av akuta medicinska insatser har landstinget ett tydligt ansvar, men därutöver finns en stor grupp som vid en första bedömning inte har ett akut medicinskt behov, men som befinner sig i ett risktillstånd och därmed har behov av tillsyn och omvårdnad. Även väldigt unga personer som omhändertas placeras i arresten.

När LOB trädde i kraft var tanken att lagen skulle skapa förutsättningar för ett mer humant omhändertagande av berusade personer. De vårdinriktade alternativen har enligt lagtexten företräde och kvarhållande i arresten anges som en sista utväg. Missbruksutredningen konstaterade dock att utvecklingen inte gått den väg som lagstiftaren tänkt sig och att polisen saknar den kompetens som krävs för att tillgodose behovet av nödvändig medicinsk tillsyn. Utredningen föreslog att huvudansvaret för förvaring och tillsyn vid polisens omhändertagande enligt LOB ska ligga hos landstinget, bl.a. mot bakgrund av att utredningen föreslog att ansvaret för missbruks- och beroendevården, inklusive tillnyktring, skulle ligga hos landstinget.

I propositionen God kvalitet och ökad tillgänglighet inom missbruks- och beroendevården (prop. 2012/13:777) valde regeringen att behålla den nuvarande ansvarsfördelningen mellan landsting och kommuner. Det bedömdes att huvudmännen i samverkan med bl.a. polisen själva bör avgöra hur tillnyktringsverksamhet ska dimensioneras och organiseras, även beträffande de personer som omhändertas enligt LOB. Detta skulle lämpligen kunna avgöras inom ramen för lokala överenskommelser.

Ärendet

Syfte och mål

Mot denna bakgrund avser regeringen att avsätta 35 000 000 kronor årligen under 2014–2016 för att stimulera ett lokalt utvecklingsarbete där landsting och kommuner tillsammans med polisen gemensamt ska utveckla alternativa lösningar till förvaring i arrest av de personer som omhändertas enligt LOB så att den medicinska säkerheten och omvårdnaden förbättras. Sådana lösningar är särskilt angelägna då barn under 18 år omhändertas. De lokala behoven får vara styrande för vilka lösningar parterna väljer att utveckla. Genom att stärka vård- och omsorgsinsatserna för personer som omhändertas underlättas dessutom

efterföljande behandling då detta krävs. Målet med denna treåriga satsning är att få till stånd en tydlig och varaktig praxisförändring så att betydligt färre personer förs till arresten jämfört med i dag. I stället ska personerna omhändertas på annat sätt så att fler kan fångas upp för fortsatta stöd- och behandlingsinsatser.

Regeringen har bedömt att stödet bör knytas till den regionala stödstruktur som har byggts upp genom Kunskap till praktik, dvs. det utvecklingsarbete inom missbruks- och beroendevården som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) under flera år har bedrivit med stöd från regeringen. På så sätt kan detta utvecklingsarbete i relevanta delar knytas till den vidareutveckling av missbruks- och beroendevården som regeringen stödjer (dnr S2013/6484/FST) med anledning av de lagändringar som trädde ikraft den 1 juli 2013. Dessa lagändringar innebär att landstinget ska ingå överenskommelse med kommunen i fråga om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel. Se 5 kap. 9a § socialtjänstlagen (2001:453) och 8b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

Medlen har fördelats med hänsyn till antal kommuner i länet. 50 procent av beloppet har fördelats jämnt över länen och resterande 50 procent har fördelats utifrån antal kommuner i varje län. Skälet är att utvecklingsarbetet omfattar både landsting och kommuner och regeringen har bedömt att utvecklingsarbetet kan bli mer resurskrävande i län med ett stort antal kommuner.

Medlen för 2015 och 2016 utbetalas under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

Villkor och redovisning avseende medel för 2014

Villkor för medel under 2014 är att parterna (landsting, kommuner och polisen) avser att ingå en lokal överenskommelse som innebär att den medicinska säkerheten och omsorgen om de personer som omhändertas enligt LOB förbättras genom att alternativa lösningar till förvaring i arrest utvecklas. Den kan vara en separat överenskommelse eller ingå som en del av de överenskommelser som nämns ovan. Den ska vara förankrad på politisk nivå hos berörda huvudmän och inkludera polisen som avtalspart.

Medlen får användas för att genomföra de insatser som krävs för att ingå dessa lokala överenskommelser. En sådan insats kan t.ex. vara att genomföra en kartläggning av hur många som omhändertas, liksom deras ålder och kön, vilka preparat de använt, hur många som fördes till arresten och hur många som fördes till vårdinrättning eller liknande. Kartläggningen kan lämpligen också omfatta vilka alternativ som i dag finns till omhändertagande i arresten och vad som kan behöva utvecklas.

Av den blankett för rekvisition som biläggs detta beslut framgår att mottagaren åtar sig att uppfylla ovan nämnda villkor. Senast den 31 mars 2015 ska parterna (landsting, kommuner och polisen) i de län som rekviderat medel lämna en gemensam redovisning av genomförda åtgärder till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Av redovisningen ska framgå vilka insatser som genomförts för att ingå en överenskommelse inklusive resultatet från den lokala kartläggningen i de fall en sådan har genomförts.

Villkor och redovisning avseende medel för 2015 och 2016

Under 2015 avser regeringen att ställa som villkor för tilldelning av medel att det finns en lokal överenskommelse mellan parterna (landsting, kommuner och polisen) på plats. Den lokala överenskommelsen ska vara förankrad på politisk nivå hos landsting och kommuner. Medlen kommer då att fördelas i efterhand mellan de län som har redovisat att villkoret för medlen är uppfyllt. Regeringen avser att återkomma med närmare information om villkor för medel i samband med beslut om 2015 års medel.

Under 2016 kommer villkor för tilldelning av medel att knytas till effekterna av satsningen. Det innebär att parterna ska kunna påvisa en förändring som innebär att färre av de omhändertagna personerna förs till arresten och fler istället förs till en alternativ verksamhet som kan tillhandahålla medicinsk säkerhet och god omvårdnad. Regeringen avser att återkomma med specifika villkor utifrån de slutsatser regeringen kan dra från de två första åren av satsningen.

Uppföljning av satsningen

Regeringen kommer årligen att följa utvecklingen av vart personer som omhändertas enligt LOB förs. Eftersom målet är en tydlig och varaktig praxisändring avser regeringen att fortsatt följa utvecklingen efter satsningens slutförande och kan komma att vidta ytterligare åtgärder även efter 2016.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Elisabet Aldenberg

Kopia till

Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet
Finansdepartementet
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Kammarkollegiet
Rikspolisstyrelsen
Sveriges Kommuner och Landsting
Gotlands kommun
Blekinge läns landsting
Hallands läns landsting
Stockholms läns landsting, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
FoU i Sörmland (FoUiS)
Samverkansorganet i Dalarnas län (Region Dalarna)
Samverkansorganet i Gävleborgs län (Region Gävleborg)
Samverkansorganet i Jämtlands län (Regionförbundet Jämtlands län)
Samverkansorganet i Jönköpings län (Regionförbundet Jönköpings län)
Samverkansorganet i Kronobergs län (Regionförbundet Södra Småland)
Samverkansorganet i Kalmar län (Regionförbundet Kalmar län)
Samverkansorganet i Uppsala län (Regionförbundet Uppsala län)
Samverkansorganet i Västerbottens län (Region Västerbotten)
Samverkansorganet i Örebro län (Regionförbundet Örebro)
Samverkansorganet i Östergötlands län (Regionförbundet Östsam)
Kommunförbundet Norrbotten
Kommunförbundet Skåne
Värmlands läns vårdförbund
Kommunförbundet Västernorrland
Västmanlands kommuner och landsting (VKL)
Västsvenska kommunalförbundens Samorganisation